

Sygn. akt II Ca 1022/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 października 2022 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Sądu Okręgowego Dariusz Iskra

po rozpoznaniu w dniu 6 października 2022 roku w Lublinie, na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w B.

przeciwko A. Z.

o zapłatę kwoty 18165,81 zł (osiemnaście tysięcy sto sześćdziesiąt pięć złotych osiemdziesiąt jeden groszy) z odsetkami w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 20 października 2019 roku do dnia zapłaty

na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Rejonowego we W.z dnia 28 maja 2021 roku, w sprawie (...)

uchyla zaskarżony wyrok w części obejmującej rozstrzygnięcia zawarte w punktach III i IV i przekazuje sprawę w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu we W., pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

Sygn. akt II Ca 1022/21

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 24 października 2019 roku, wniesionym do Sądu Rejonowego we W. w dniu 4 listopada 2019 roku, (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w B., reprezentowany przez pełnomocnika, wniósł o zasądzenie od pozwanego A. Z. kwoty 18165,81zł z odsetkami umownymi za opóźnienie w wysokości dwukrotności wysokości odsetek ustawowych za okres od 20 października 2019 roku do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od pozwanego kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że poprzez podpisanie weksla z dnia 11 marca 2019 roku pozwany zobowiązał się do zapłaty w dniu 19 października 2019 roku kwoty wskazanej w wekslu w wysokości 19165,81 zł.

Powód wskazał, że w dniu 19 września 2019 roku powód wezwał pozwanego do wykupu weksla. Pozwany wpłacił na konto powoda kwotę 1000 zł.

Powód wskazał, że weksel został wystawiony przez pozwanego na zabezpieczenie zwrotu całego zadłużenia z tytułu pożyczki udzielonej przez (...) Spółkę Akcyjną w B. na podstawie umowy pożyczki gotówkowej numer (...)dnia 11 marca 2019 roku. Na dochodzoną pozwem należność składa się suma pozostałych do zapłaty rat pożyczki oraz należne maksymalne odsetki za opóźnienie liczone za każdy dzień opóźnienia w płatności każdej z rat (k. 3-4v).

*

Pozwany A. Z. na rozprawie w dniu 8 marca 2021 roku wniósł o oddalenie powództwa.

*

W piśmie procesowym z dnia 31 marca 2021 roku powód, reprezentowany przez pełnomocnika, wskazał, w umowie pożyczki pozwany zobowiązał się do zapłaty na rzecz pożyczkodawcy kwoty 20880 zł. Na kwotę zobowiązania składają się:

- 1) całkowita kwota pożyczki – 9000 zł,
- 2) opłata przygotowawcza – 129 zł,
- 3) wynagrodzenie prowizyjne – 7771 zł,
- 4) zapłata za usługę (...) – 1100 zł,
- 5) odsetki umowne – 2880 zł.

Powód wskazał, że całkowity koszt pożyczki wynosi 11880 zł. Kwota zobowiązania miała zostać spłacona w 36 ratach po 580 zł. Do dnia 31 marca 2021 roku pozwany dokonał wpłat w łącznej wysokości 4181 zł.

Powód wskazał również, że od dnia wniesienia pozwu pozwany wpłacił na rzecz powoda kwotę 1441 zł i oświadczył, że „w stosunku do powyższej kwoty cofa powództwo, ze zrzeczeniem się roszczenia, za przyznaniem kosztów postępowania”, a w „pozostalej części podtrzymuje powództwo” (k. 60-63).

*

Wyrokiem z dnia 28 maja 2021 roku Sąd Rejonowy we W.:

I. umorzył postępowanie w zakresie kwoty 1441 zł;

II. zasądził od A. Z. na rzecz (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w B. kwotę 7828 zł z umownymi odsetkami za opóźnienie w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 20 października 2019 roku do dnia zapłaty;

III. oddalił powództwo w pozostałej części;

IV. zniósł wzajemnie między stronami koszty procesu (k. 88).

W uzasadnieniu wyroku Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 11 marca 2019 roku A. Z., znajdujący się w trudnej sytuacji finansowej, wręcz w spirali zadłużenia, zawarł z (...) Spółką Akcyjną z siedzibą w B. umowę pożyczki numer (...). Pożyczkodawca był reprezentowany przez pełnomocnika K. M.. Zawarcie umowy poprzedzało złożenie wniosku o pożyczkę w kwocie wskazanej przez pozwanego oraz wydruk gotowego, wypełnionego formularza umowy, przedłożonego do podpisu. Pozwany nie był szczegółowo informowany o dodatkowych kosztach, nie przedstawiono żadnej kalkulacji, nie wskazano, jakie rzeczywiście koszty będzie musiał ponieść, nie negocjowano z nim warunków umowy, nie był informowany o dobrowolności niektórych opłat, nie był informowany o uprawnieniach wiążących się z dobrowolnymi opłatami jak za Twój Pakiet. Zgodnie z pkt 1.1. umowy, pożyczkodawca udzielił pożyczkobiorcy pożyczki gotówkowej w wysokości 18000 zł, na którą składają się: całkowita kwota pożyczki – 9000 zł oraz kredytowane koszty pożyczki, czyli kwota pieniężna wynosząca 9000 zł, która zostanie przeznaczona na zapłatę kosztów należnych w dniu zawarcia umowy pożyczki i zostanie potrącona w momencie wypłaty środków pieniężnych. Pożyczka została udzielona na 36 miesięcy i była oprocentowana według stałej stopy oprocentowania wynoszącej 9,84% w skali roku (pkt 1.2 umowy). Odsetki wyniosły 2880 zł. Strony postanowiły, że całkowita kwota pożyczki wynosiła 9000 zł, całkowita kwota do zapłaty – 20880 zł, miesięczna rata – 580 zł, liczba rat – 36. W związku z zawarciem umowy pożyczki pożyczkobiorca zobowiązany był ponieść opłatę przygotowawczą – 129 zł, wynagrodzenie prowizyjne – 7771 zł, wynagrodzenie z tytułu przyznania na wniosek pożyczkobiorcy usługi (...) – 1100 zł. Opłaty te zostały potrącone z kwoty udzielonej pożyczki. Całkowity koszt pożyczki, czyli wszystkich kosztów, które pożyczkobiorca miał zapłacić wyniósł 11880 zł. Przekazanie środków w wysokości 9000 zł na rzecz pożyczkobiorcy miało nastąpić w terminie 14 dni, licząc od dnia podpisania umowy. Pozwany zobowiązał się do spłaty pożyczki w 36 równych miesięcznych ratach,

po 580 zł każda, w terminach wskazanych w harmonogramie spłat, przy czym pierwsza rata miała być płatna do 21 kwietnia 2019 roku, a ostatnia do 21 kwietnia 2022 roku.

Sąd Rejonowy ustalił, że jako zabezpieczenie wykonania umowy, w pkt 3.1 i 3.2 zastrzeżono, że pożyczkobiorca zobowiązuje się wystawić i przekazać pożyczkodawcy najpóźniej przy podpisaniu umowy jeden własny weksel in blanco „nie na zlecenie” wraz z deklaracją wekslową. Weksel podlegał zwrotowi niezwłocznie po spłaceniu wszelkich zobowiązań wynikających z umowy.

Sąd Rejonowy ustalił, że w umowie wskazano, że jeżeli pożyczkobiorca nie spłaca w terminie poszczególnych rat lub ich części lub innej kwoty związanej z umową, niespłacona kwota staje się zadłużeniem przeterminowanym, od którego naliczane są odsetki za opóźnienie za każdy dzień opóźnienia w wysokości rocznej stopy oprocentowania zadłużenia przeterminowanego równej stopie odsetek maksymalnych za opóźnienie. W dniu zawarcia umowy odsetki za opóźnienie wynosiły 14% w skali roku (pkt 4.1 umowy). W warunkach wypowiedzenia umowy pożyczki ustalono, że pożyczkodawca może wypowiedzieć umowę w przypadku, gdy opóźnienie w płatności kwoty równej jednej racie przekroczy 30 dni po uprzednim wezwaniu pożyczkobiorcy do zapłaty zaległości w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania. Pożyczkodawca został zobowiązany do zachowania trzydziestodniowego okresu wypowiedzenia warunków umowy (pkt 8.1 a) Wypowiedzenie umowy jest równoznaczne z postawieniem w stan natychmiastowej wymagalności należnej pożyczkodawcy całkowitej kwoty do zapłaty. Pożyczkodawca w pkt 8.2 umowy zastrzegł, że miał prawo wypełnić weksel in blanco na zasadach określonych w deklaracji wekslowej w przypadku, gdy opóźnienie w płatności kwoty równej jednej racie przekroczy 30 dni po uprzednim wezwaniu pożyczkobiorcy do zapłaty zaległości w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania.

Sąd Rejonowy ustalił, że na umowie pożyczki podpisy złożył A. Z. – pożyczkobiorca oraz K. M. – pożyczkodawca.

Sąd Rejonowy ustalił, że na zabezpieczenie zwrotu całego zadłużenia z tytułu pożyczki objętej umową nr (...) z dnia 11 marca 2019 roku, na które składają się całkowita kwota do zapłaty 20880 zł oraz należne maksymalne odsetki za opóźnienie liczone za każdy dzień opóźnienia w płatności każdej z rat, A. Z. przekazał do dyspozycji (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą B. weksel in blanco. A. Z. upoważnił (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w B. do wypełnienia weksla, a w szczególności wpisania domicyliatu i wypełnienia weksla na sumę odpowiadającą jej zadłużeniu wobec pożyczkodawcy wynikającemu z umowy pożyczki. Warunkiem uprawniającym pożyczkodawcę do wypełnienia weksla było między innymi opóźnienie w płatności kwoty równej jednej racie przekraczające 30 dni, po uprzednim wezwaniu pożyczkobiorcy do zapłaty zaległości w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania.

Sąd Rejonowy ustalił, że pismem z dnia 21 sierpnia 2019 roku, podpisanym przez koordynatora procesów windykacyjnych, doręczonym w dniu 17 września 2019 roku, (...) Spółka Akcyjna w B. wezwała A. Z. do zapłaty zaległych rat pożyczki wymagalnych w dniu 21 lipca 2019 roku i w dniu 21 sierpnia 2019 roku w łącznej wysokości 1160 zł w terminie 7 dni, pod rygorem wypowiedzenia umowy pożyczki.

Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 19 września 2019 roku (...) Spółka Akcyjna w B. złożyła na piśmie oświadczenie o wypowiedzeniu umowy pożyczki numer (...) z dnia 11 marca 2019 roku z zachowaniem terminu trzydziestu dni, wzywając A. Z. do zapłaty kwoty 19165,81 zł i informując, że w przypadku braku zapłaty zobowiązania w ciągu 30 dni sprawa zostanie skierowana na drogę sądową. Na kwotę powyższą składała się kwota 19140 zł niespłaconej pożyczki, kwota 25,81 zł odsetek umownych z tytułu braku spłaty rat w terminie za każdy dzień zwłoki. Jednocześnie spółka poinformowała A. Z., że wystawiony weksel in blanco został wypełniony, a jego oryginał jest dostępny w siedzibie spółki, która znajduje się w B. przy ul. (...), do momentu wytoczenia powództwa. Przesyłka nadana w dniu 20 września 2019 roku została doręczona w dniu 16 października 2019 roku.

Sąd Rejonowy ustalił, że (...) Spółka Akcyjna w B. wypełniła weksel in blanco podpisany przez A. Z. na kwotę 19165,81 zł, oznaczając termin płatności na dzień 19 października 2019 roku.

Sąd Rejonowy ustalił, że A. Z. dokonał zapłaty kwoty 4181 zł tytułem spłaty pożyczki wynikającej z umowy z dnia 11 marca 2019 roku (2740 zł na dzień wniesienia pozwu oraz 1441 zł po wniesieniu pozwu). Wpłaty zostały zaliczone na poczet należności głównej.

Sąd Rejonowy wskazał, że wobec tego, iż powód w piśmie procesowym z dnia 31 marca 2019 roku cofnął pozew co do kwoty 1441 zł wraz ze zrzeczeniem się roszczenia, a nie wystąpiła żadna z przesłanek wymienionych w art. 203 § 4 k.p.c., postępowanie w zakresie cofniętego żądania, to jest kwoty 1441 zł, podlegało umorzeniu na podstawie art. 355 § 1 k.p.c.

Sąd Rejonowy przytoczył treść przepisu art. 6 k.c. i wskazał, że powód dochodził swoich roszczeń na podstawie wypełnionego weksla własnego in blanco. Roszczenie powstało w związku z niewywiązaniem się przez pozwanego z zobowiązania. Bezsportny w niniejszej sprawie był fakt, że weksel ten miał charakter gwarancyjny, zabezpieczał bowiem roszczenie wynikające z umowy pożyczki gotówkowej z dnia 11 marca 2019 roku, numer (...).

Sąd Rejonowy wskazał, że nie budziły żadnych wątpliwości twierdzenia powoda co do zawarcia przedmiotowej umowy pożyczki, kwoty przelanej pozwanemu, braku spłaty i wypowiedzenia umowy. Powód przyznał również, że pozwany wpłacił na poczet zaciągniętego zobowiązania łącznie kwotę 4181 zł.

Sąd Rejonowy przytoczył treść przepisu art. 213 § 2 k.p.c. i wskazał, że pozwany uznał powództwo co do zasady, przyznał bowiem, iż zawarł umowę pożyczki gotówkowej z powodem, jednak zaprzestał spłaty zobowiązania z uwagi na sytuację rodzinną. Pozwany na rozprawie w dniu 8 marca 2021 roku nie kwestionował faktu zawarcia umowy pożyczki, wysyłanych do niego wezwań do zapłaty, przyznał fakt złożenia podpisu na wekslu in blanco oraz deklaracji wekslowej, tłumacząc, że nie rozumiał tego co podpisuje, przyznał fakt wypowiedzenia umowy.

Sąd Rejonowy uznał, że złożony przez powoda wypełniony weksel in blanco, wystawiony w dniu 11 marca 2019 roku w B. na kwotę 19165,81 zł, spełniał wszelkie wymogi formalne wynikające z prawa wekslowego. Ponadto zawierał również w swojej treści wymaganą przepisami ustawy o kredycie konsumenckim klauzulę „nie na zlecenie”.

Sąd Rejonowy uznał, że w związku z tym, iż powód był remitentem weksla, pozwany mógł skutecznie kwestionować zobowiązanie wekslowe, odwołując się do stosunku cywilnego będącego podstawą wystawienia weksla, to jest umowy pożyczki z dnia 11 marca 2019 roku, numer (...). Podniesienie przez pozwanego zarzutów wynikających ze stosunku podstawowego przeniosło spór z płaszczyzny stosunku wekslowego na płaszczyznę stosunku prawa cywilnego.

Sąd Rejonowy wskazał, że w rozpoznawanej sprawie zobowiązanie wekslowe wynikało z łączącej strony umowy pożyczki regulowanej przepisami kodeksu cywilnego.

Sąd Rejonowy przytoczył treść przepisu art. 720 § 1 k.c. oraz przepisów art. 3 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim i wskazał, że przy umowie pożyczki, głównymi świadczeniami stron są: po stronie pożyczkodawcy udostępnienie określonych środków finansowych do korzystania na określony okres czasu, a ze strony pożyczkobiorcy, zwrot tych środków (tak zwany depozyt nieprawidłowy). Umowa pożyczki została przy tym ukształtowana w Kodeksie cywilnym w taki sposób, że co do zasady może być zarówno umową odpłatną, jak i nieodpłatną. W przypadku zawarcia przez strony odpłatnej umowy pożyczki wynagrodzenie pożyczkodawcy winno być wyraźnie określone w umowie. Zwyczajowo formę wynagrodzenia za korzystanie z cudzego kapitału stanowią odsetki, ewentualnie zapłata prowizji.

Sąd Rejonowy przytoczył treść przepisu art. 385¹ § 1 k.c. i uznał, że powód zastosował w umowie klauzule niedozwolone, które wpływają na wysokość dochodzonego roszczenia. Takim postanowieniem było określenie kosztów dodatkowego wynagrodzenia prowizyjnego w niebagatelnej kwocie 7771 zł (sięgającej niemalże kwoty pożyczki 9000 zł) za udostępnienie pozwanej środków pieniężnych oraz prawo do pobrania opłaty za tzw. Twój Pakiet w wysokości 1100 zł. Za przygotowanie umowy pożyczki powódka pobrała bowiem opłatę przygotowawczą w wysokości 129 zł, a za udostępnienie środków pieniężnych odsetki umowne w wysokości 2880 zł.

W ocenie Sądu Rejonowego, brak było podstaw do pobierania podwójnego wynagrodzenia za to samo.

Sąd Rejonowy uznał, że należy zakwestionować praktykę, w której pożyczkodawca na podstawie umowy pożyczki pobiera dodatkowe wynagrodzenie prowizyjne w bardzo wysokich kwotach (w niniejszej sprawie prowizja stanowi 86,34% kwoty pożyczki). Zapis o prowizji uznać należy za zmierzający do obejścia przepisów o ochronie praw konsumentów oraz o odsetkach maksymalnych. Takie działanie nie zasługuje na ochronę prawną, albowiem jest sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumentów, dlatego jest nieważne (art. 58 § 1 i 2 k.c.).

Sąd uznał również, że niedozwoloną klauzulę stanowi kwota 1100 zł z tytułu ceny (...), przewidującego możliwość odroczenia płatności czy obniżenia raty albo otrzymywania powiadomień w drodze smsów. Sąd zauważył, że (...) „w zasadzie” został odgórnie narzucony pozwanemu, który nie miał możliwości zrezygnowania ze wskazanej opcji.

Sąd Rejonowy przyjął, że przy ustaleniu, iż powód zastosował klauzule abuzywne w zakresie prowizji (7771 zł) oraz opcji Twój Pakiet (1100 zł), na rzecz powoda w związku z zawartą umową do zapłaty pozostała kwota pożyczki – 9000 zł, opłata przygotowawcza – 129 zł, odsetki umowne – 2880 zł, łącznie 12009 zł. Skoro pozwany spłacił już, według oświadczenia powoda, 4181 zł, to do spłaty pozostała kwota 7828 zł. Kwota ta została zasądzona w pkt II wyroku z odsetkami za opóźnienie od dnia 20 października 2019 roku do dnia zapłaty. W pozostałym zakresie powództwo podlegało oddaleniu, jako nieuzasadnione.

Sąd Rejonowy przytoczył treść przepisu art. 481 § 1 k.c. i uznał, że należało zasądzić odsetki od daty wskazanej przez powoda, to jest od dnia 20 października 2020 roku, czyli od dnia płatności weksla, ponieważ pozwany miał wiedzę co do swojego zadłużenia, znał treść pisemnego wezwania do zapłaty, a tym samym stanowisko powoda.

Jako podstawę prawną rozstrzygnięcia o kosztach procesu Sąd Rejonowy wskazał przepisy art. 108 § 1 k.p.c., art. 98 § 1 k.p.c. i art. 100 zd. 1 k.p.c.

*

Od wyroku z dnia 28 maja 2021 roku apelację wniósł powód, reprezentowany przez pełnomocnika, zaskarżając rozstrzygnięcia zawarte w punktach III i IV.

Powód zarzucił:

„1. Naruszenie art 10 ustawy z 28 kwietnia 1936 r. - Prawo wekslowe w zw. z art. 48 ustawy z 28 kwietnia 1936 r. - Prawo wekslowe i art. 6 kc poprzez przyjęcie, iż ciężar dowodu w niniejszej sprawie spoczywał na stronie powodowej w sytuacji, gdy powództwo zostało oparte na podstawie weksla in blanco a tym samym sprawa niniejsza nosiła charakter sprawy wekslowej powodując, iż obowiązek udowodnienia wad wypełnionego weksla, niezgodności z deklaracją wekslową czy też nieistnienia zobowiązania, bądź wykazania, iż zobowiązanie to nie opiewa na kwotę wskazaną w treści weksla zgodnie z zawartym przez strony porozumieniem obarcza stronę pozwaną a nie powodową, co w konsekwencji doprowadziło do częściowego oddalenia powództwa.

2. Naruszenie art. 36a ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim poprzez jego nie zastosowanie co doprowadziło do odmowy zasądzenia przez Sąd I instancji całości kwot z tytułu pozaodsetkowych kosztów kredytu konsumenckiego, podczas gdy koszty mieszczące się w limicie wprowadzonym przez ww. przepis wyłączone są spod możliwości badania, czy stosowe postanowienia stanowią niedozwolone klauzule umowne.

3. Naruszenie art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim poprzez przyjęcie, że wysokość Prowizji i opłaty za Twój Pakiet zawartej w umowie pożyczki nr (...) wiążącej strony jest niedopuszczalna, podczas gdy łączna kwota powyższych kosztów wraz z opłatą przygotowawczą nie przekracza limitu kosztów pozaodsetkowych zawartych w ustawie o kredycie konsumenckim w art. 36a ustawy.

4. naruszenie art. 58 § 1, 2 i 3 kc w zw. z art. 353¹ kc. art. 5 kc oraz art. 385¹ § 1 i n. kc poprzez błędne ich zastosowania do stosowanych przez stronę powodową opłat w postaci prowizji i opłaty za Twój Pakiet i uznanie wskazanych wyżej opłat za sprzeczne z zasadami współzycia społecznego, a także stanowiące niedozwolone klauzule umowne co prowadzi do naruszenia interesów konsumenta, co w konsekwencji doprowadziło do oddalenia powództwa.

5. naruszenie art. 58 § 1 i n. kc w zw. z art. 359 § 2¹ poprzez jego błędne zastosowanie i uznanie, że powódka naliczając opłatę prowizyjną zmierzała do obejścia przepisów o odsetkach maksymalnych, co doprowadziło do częściowego oddalenia powództwa.

6. naruszenie art. 3 kpc, art. 227 kpc, art. 232 kpc i art. 233 § 1 kpc w zw. z art. 6 kc oraz art. 101 ustawy z dnia 28.04.1936 r. - Prawo wekslowe poprzez nieuwzględnienie powództwa w całości w przypadku gdy powódka oparła swoje roszczenie na przedstawionym do zapłaty, prawidłowo wypełnionym i ważnym dokumencie wekslowym, a pozwany nie złożył skutecznie wniosków dowodowych przeciwko żądaniu pozwu, a tym samym nie wykazał, że żądanie pozwu jest niezasadne, co miało wpływ na rozstrzygnięcie i w konsekwencji doprowadziło do częściowego oddalenia powództwa”.

Powód wniósł o:

„1. zmianę wyroku w zaskarżonym zakresie i uwzględnienie w całości oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania wraz z kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych za I instancję od całości żądania zgłoszonego w pozwie.

2. zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania apelacyjnego wraz z kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Ewentualnie wniósł o:

1. uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia Sądowi I Instancji z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach instancji odwoławczej”¹ (k. 116-119).

*

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Na wstępie należy wskazać, że w niniejszej sprawie do rozpoznania apelacji mają zastosowanie przepisy Kodeksu postępowania cywilnego w brzmieniu obowiązującym od dnia 7 listopada 2019 roku.

Przepis art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 4 lipca 2019 roku o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r. poz. 1469) stanowi, że do spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy ustaw zmienianych w art. 1 i art. 5, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Do wniesionej apelacji nie ma natomiast zastosowania przepis art. 9 ust. 4 ustawy z dnia 4 lipca 2019 roku o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw.

÷

Apelacja powoda jest zasadna w całym zakresie zaskarżenia, chociaż częściowo z innych przyczyn niż podniesione w jej treści jako zarzuty apelacyjne.

Wyrok Sądu Rejonowego z dnia 28 maja 2020 roku podlega uchyleniu w części objętej zakresem zaskarżenia, a sprawa przekazaniu Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, ponieważ Sąd ten nie rozpoznał istoty sprawy.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego jednoznacznie podkreślono, że nierozpoznanie istoty sprawy – w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c. – oznacza zaniechanie przez sąd pierwszej instancji zbadania materialnej podstawy żądania pozwu albo pominięcie merytorycznych zarzutów pozwanego².

W rozpoznawanej sprawie powód wnosił w wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym na podstawie wypełnionego przez siebie weksla własnego in blanco, wystawionego przez pożyczkobiorcę.

Wprawdzie w rozpoznawanej sprawie Sąd Rejonowy nie wydał nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym, ani nawet w postępowaniu upominawczym, jednak nie zmienia to faktu, że podstawę faktyczną powództwa stanowił weksel. Podstawą faktyczną powództwa był weksel własny wystawiony przez pożyczkobiorcę, niepełny w chwili jego wystawienia, a uzupełniony przez pożyczkodawcę w związku z wypowiedzeniem umowy pożyczki, której zwrot weksel ten miał zabezpieczać.

Pomimo zgłoszenia przez pozwanego ogólnych zarzutów dotyczących stosunku podstawowego, nie doszło do zmiany podstawy faktycznej powództwa przez powoda i oparcia tej podstawy na postanowieniach wynikających z umowy pożyczki. Nie oznacza to jednak, że sąd rozpoznający tego rodzaju sprawę był zwolniony od zbadania podstawy faktycznej roszczeń wynikających ze stosunku podstawowego, które zostały objęte wypełnionym wekslem.

Sąd Okręgowy podziela stanowisko Sądu pierwszej instancji co do możliwości badania przez sąd z urzędu, czy postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie stanowią niedozwolone postanowienia umowne w znaczeniu określonym przez przepisy art. 385¹ § 1 k.c. i art. 385³ k.c. (s. 11 uzasadnienia zaskarżonego wyroku), jednak stanowisko to nie daje odpowiedzi na pytanie, czy możliwość taka zachodzi również w odniesieniu do weksla, który przecież umową nie jest, a którego treść i zasady wypełnienia regulują w sposób szczegółowy przepisy ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 roku – Prawo wekslowe (Dz. U. Nr 22, poz. 282).

Błędne jest przy tym inne stanowisko Sądu Rejonowego, który przyjął, że w rozpoznawanej sprawie zobowiązanie wekslowe wynikało z łączącej strony umowy regulowanej przepisami Kodeksu cywilnego (s. 8 uzasadnienia zaskarżonego wyroku). Zobowiązanie wekslowe wynika z faktu wystawienia weksla przez dłużnika, a w przypadku weksla niepełnego w chwili jego wystawienia (weksla in blanco) dodatkowo z faktu wypełniania weksla przez wierzyciela. Zobowiązanie wekslowe nie wynika natomiast z umowy pożyczki, w szczególności z umowy pożyczki uregulowanej przepisami Kodeksu cywilnego. Z umowy pożyczki wynika co najwyżej zobowiązanie, którego wykonanie przez pożyczkobiorcę lub – w praktyce rzadko – przez pożyczkodawcę może być zabezpieczone przez wystawienie weksla. Z przepisu art. 720 § 1 k.c. jednoznacznie wynika, że przez umowę pożyczki:

- 1) dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a
- 2) biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości.

Nie można przy tym utożsamiać zobowiązania pożyczkobiorcy (jak przyjął to Sąd Rejonowy – k. 107) i w ogóle umowy pożyczki z instytucją depozytu nieprawidłowego. Umowa pożyczki (art. 720 k.c.) i depozyt nieprawidłowy (art. 845 k.c.), nawet jeżeli jego źródłem jest umowa, to odrębne zdarzenia prawne, pomimo pewnych podobieństw w zakresie skutków ich zaistnienia, w szczególności w zakresie treści obowiązku zwrotu pieniędzy lub innych rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku.

÷

W wyroku z dnia 13 września 2018 roku, C-176/17, Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej zajął między innymi stanowisko, że art. 7 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 roku w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.U. 1993, L 95, s. 29) należy interpretować w ten sposób, iż sprzeciwia się on przepisom krajowym takim jak te będące przedmiotem postępowania głównego, pozwalającym na wydanie nakazu zapłaty

opartego na wekslu własnym, który stanowi gwarancję wiarygodności powstałej z umowy kredytu konsumenckiego, w sytuacji, gdy sąd rozpoznający pozew o wydanie nakazu zapłaty nie jest uprawniony do zbadania potencjalnie nieuczciwego charakteru warunków tej umowy, jeżeli sposób wykonania prawa do wniesienia zarzutów od takiego nakazu nie pozwala na zapewnienie przestrzegania praw, które konsument opiera na tej dyrektywie.

Wprawdzie przytoczony wyżej wyrok dotyczy przede wszystkim zagadnień proceduralnych na tle przepisów polskiego Kodeksu postępowania cywilnego związanych dopuszczalnością wydania nakazu zapłaty na podstawie weksla w sprawach przeciwko konsumentom, jednak w uzasadnieniu wyroku Trybunał Sprawiedliwości poruszył szerszy aspekt zagadnienia, które stanowiło podstawę pytania prejudycjalnego przedstawionego przez sąd polski. Trybunał wskazał między innymi, że:

1) dyrektywa 93/13 zobowiązuje państwa członkowskie, co wynika z jej art. 7 ust. 1 w zw. z jej motywem dwudziestym czwartym, do zapewnienia stosownych i skutecznych środków mających na celu zapobieganie stałemu stosowaniu nieuczciwych warunków w umowach zawieranych przez sprzedawców i dostawców z konsumentami,

2) zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości, sąd krajowy jest zobowiązany do zbadania z urzędu, czy dane warunki umowy wchodzące w zakres stosowania dyrektywy 93/13 mają nieuczciwy charakter, a także do tego, aby dokonawszy takiego badania, zniwelować brak równowagi między konsumentem a przedsiębiorcą, o ile sąd ów posiada niezbędne ku temu informacje dotyczące stanu prawnego i faktycznego,

3) po wszczęciu drugiej fazy postępowania, to jest jeśli konsument wnieśli zarzuty wobec nakazu zapłaty, sąd krajowy może dysponować informacjami dotyczącymi okoliczności faktycznych i prawnych niezbędnymi do zbadania z urzędu potencjalnie nieuczciwego charakteru warunku umowy wchodzącej w zakres stosowania dyrektywy 93/13.

Z przytoczonego wyżej stanowiska Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej wynika, że aby możliwe było zbadanie czy dane warunki umowy wchodzące w zakres stosowania dyrektywy 93/13 mają nieuczciwy charakter, sąd krajowy musi dysponować wiedzą o okolicznościach faktycznych dotyczących stosunku podstawowego, a więc przede wszystkim o treści umowy, z której wynika roszczenie dochodzone przez powoda na podstawie weksla, oraz o rodzaju (podstawie faktycznej) i wysokości roszczenia lub roszczeń wynikających z tej umowy, które zostały ujęte w wekslu i które są dochodzone w pozwie.

Mając na uwadze przytoczone wyżej stanowisko Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, należy uznać, że konieczne jest rozpoznanie sprawy o roszczenie wynikające z weksla również w kontekście stosunku podstawowego uzasadniającego istnienie i zakres roszczenia wynikającego z tego stosunku, a zabezpieczonego przez wystawienie weksla, w szczególności weksla niepełnego w chwili wystawienia, jeżeli pozwanym (dłużnikiem) jest konsument, a powodem (wierzycielem) przedsiębiorca, i roszczenie wynika z prowadzonej przez powoda działalności gospodarczej. Należy przy tym wskazać, że dotyczy to w szczególności wypadku, w którym powodem (wierzycielem) jest remitent, czyli pierwszy wierzyciel wekslowy.

W związku z powyższym, należy przyjąć, że niezależnie od rodzaju zarzutów podniesionych przez pozwanego konsumenta w sprawie cywilnej, w której podstawą faktyczną powództwa jest weksel zabezpieczający roszczenia kredytodawcy z umowy o kredyt konsumencki, sąd powinien z urzędu co najmniej wyjaśnić, jakich roszczeń wynikających ze stosunku podstawowego, a zabezpieczonych wekslem, powód dochodzi w tej sprawie.

Biorąc pod uwagę, że w omawianym wypadku roszczenie wekslowe dochodzone przez powoda (przedsiębiorcę) przeciwko pozwanemu (konsumentowi) nie jest oderwane od roszczeń wynikających ze stosunku podstawowego, powód powinien wskazać, jakiego rodzaju roszczenie lub roszczenia wynikające ze stosunku podstawowego są objęte wekslem, ale również żądaniem pozwu, jeżeli pozew dotyczyłby tylko części roszczenia wekslowego. Chodzi o wskazanie zarówno wysokości, jak i podstawy faktycznej roszczenia lub roszczeń wynikających ze stosunku podstawowego.

W rozpoznawanej sprawie z uzasadnienia pozwu wynikało między innymi, że na dochodzoną pozwem kwotę składają się „suma pozostałych do zapłaty rat pożyczki” oraz „należne maksymalne odsetki za opóźnienie, liczone zgodnie z art. 481 § 2¹ k.c. za każdy dzień opóźnienia w płatności każdej z rat” (k. 4).

Po złożeniu przez powoda pisma procesowego z dnia 30 października 2019 roku z załącznikami (k. 60-63) można było założyć, że powód dochodził pierwotnie:

1) kwoty **18140 zł** z tytułu „sumy pozostałych do zapłaty rat pożyczki” oraz

2) kwoty **25,81 zł** z tytułu odsetek za opóźnienie w płatności rat pożyczki.

Kwota **18140 zł** stanowi bowiem różnicę pomiędzy sumą rat pożyczki (20880 zł) a sumą wpłat dokonanych przez pozwanego przed wniesieniem pozwu (2740 zł).

$$(580 \text{ zł} \cdot 36) - 2740 \text{ zł} = 18140 \text{ zł}$$

Z kolei kwota **25,81 zł** stanowi sumę kwot odsetek za fakt opóźnienia w zapłacie rat. Kwota ta została wskazana w piśmie zawierającym oświadczenie o wypowiedzeniu pożyczki i wezwaniu do wykupu weksla (k. 6, 75).

Suma kwot **18140 zł** i **25,81 zł** stanowi kwotę dochodzoną pozwem.

Na etapie wniesienia pozwu, ale również na etapie wniesienia pisma procesowego z dnia 31 marca 2021 roku, nie było jednak dokładnie wiadomo, jakiego rodzaju roszczenia składają się na kwotę 18140 zł, a mianowicie:

1) jaka część tej kwoty to „kapitał” wypłaconej pożyczki i skredytowanych kosztów (określony w harmonogramie spłat jako „pożyczka”), a jaka część odsetki kapitałowe (określone w harmonogramie spłat jako „odsetki umowne”),

2) jakiego rodzaju roszczenia i w jakiej wysokości obejmuje kwota dochodzona z tytułu „kapitału” pożyczki; z twierdzeń powoda nie wynika bowiem, jakiej dokładnie kwoty powód domaga się od pozwanego z tytułu zwrotu wypłaconych pozwanemu pieniędzy, jakiej kwoty domaga się od pozwanego z tytułu skredytowanej prowizji oraz czy i jakich kwot domaga się od pozwanego z tytułu skredytowanej opłaty przygotowawczej i wynagrodzenia z tytułu (...); nie można również tego ustalić w odwołaniu się do harmonogramu spłat, ponieważ nie wynika z niego, w których ratach „pożyczki” i w jakich kwotach zawarte są świadczenia z tytułu prowizji, opłaty przygotowawczej i wynagrodzenia z tytułu (...).

÷

Przystępując do dalszych rozważań, należy odnieść się do ustaleń faktycznych Sądu pierwszej instancji.

Prawidłowe są ustalenia Sądu pierwszej instancji co do daty zawarcia umowy oraz stron umowy. Część ustaleń faktycznych Sądu pierwszej instancji dotyczących treści umowy pożyczki nie jest natomiast prawidłowa lub jest co najmniej nieścisła.

Wprawdzie w treści umowy zawarty jest zapis mówiący, że „Kwota Kredytowanych Kosztów Pożyczki wynosząca 9000,00 zł zostanie potrącona z pożyczki tytułem pokrycia kosztów, o których mowa w pkt 1.4 Umowy, w momencie wypłaty środków pieniężnych na rachunek Pożyczkobiorcy” (pkt 1.3c umowy), jednak w stanie faktycznym rozpoznawanej sprawy takie „potrącenie” w rzeczywistości nie miało miejsca, a pożyczkobiorcy została wypłacona kwota 9000 zł. Koszty udzielenia pożyczki zostały natomiast skredytowane.

Nie jest również prawidłowe lub jest co najmniej nieścisłe stwierdzenie Sądu pierwszej instancji, że za przygotowanie umowy pożyczki powódka pobrała opłatę przygotowawczą w wysokości 129 zł, a za udostępnienie środków pieniężnych pobrała odsetki umowne w wysokości 2880 zł. Przy zawarciu umowy pożyczki pozwany ani nie uiścił

opłaty przygotowawczej, ani też nie uiścił z góry umówionych odsetek kapitałowych. Należności z tego tytułu miały zostać zapłacone przez pożyczkobiorcę w przyszłości, w ramach spłacania rat objętych harmonogramem.

Umowa pożyczki dotyczyła kwoty **9000 zł** i taka kwota została wypłacona pożyczkobiorcy (k. 53, 59).

W związku z zawarciem umowy pożyczki A. Z. zobowiązał się ponieść następujące koszty:

a) opłatę przygotowawczą w kwocie **129 zł**,

b) wynagrodzenie prowizyjne w kwocie **7771 zł**,

c) wynagrodzenie w kwocie **1100 zł** z tytułu przyznania na wniosek pożyczkobiorcy (...), o którym mowa w punkcie 15 umowy (punkt 1.4 umowy).

Suma wskazanych wyżej kosztów wynosi **9000 zł**. Koszty te zostały skredytowane przez pożyczkodawcę, w takim znaczeniu, że nie podlegały zapłacie przy zawarciu umowy, lecz później.

Całkowita kwota pożyczki (9000 zł) oraz kredytowane koszty pożyczki (9000 zł) zostały oprocentowane według stałej stopy procentowej wynoszącej 9,84 % w stosunku rocznym. Umówiona kwota odsetek kapitałowych wyniosła **2880 zł**.

Całkowita kwota do zapłaty przez pożyczkobiorcę wynosiła **20880 zł**. Płatność tej kwoty miała nastąpić w **36** równych ratach – po **580 zł**.

Załącznikiem numer 1 do umowy pożyczki był dokument zatytułowany jako „Harmonogram spłat”, który został podpisany przez A. Z. i przedstawiciela pożyczkodawcy (k. 67).

We wskazanym wyżej dokumencie oznaczona została wysokość miesięcznych rat (580 zł) i terminy ich płatności, a także wysokość dwóch części składających się na każdą z rat, oznaczonych odpowiednio jako „pożyczka” i „odsetki umowne”.

Terminy płatności kolejnych rat wskazane w „Harmonogramie spłat” przypadają na dwudziesty pierwszy dzień kolejnego miesiąca, poczynając od dnia 21 kwietnia 2019 roku, a kończąc na dniu 21 marca 2022 roku.

Zgodnie z postanowieniem zawartym w punkcie 2.2 umowy, „termin spłaty raty uważa się za zachowany w przypadku wpływu na właściwy rachunek Pożyczkodawcy środków przeznaczonych na spłatę Całkowitej Kwoty do Zapłaty najpóźniej w dniu wyznaczonym do spłaty”.

W punkcie 2.5 umowy pożyczki zawarte zostało postanowienie o następującej treści:

„Wierzytelności Pożyczkodawcy z tytułu niniejszej Umowy pokrywane są w ramach danej Raty, rozpoczynając od Rat zaległych najwcześniej a następnie w ramach Raty bieżącej, w następującej kolejności:

(a) kwota z tytułu Pożyczki;

(b) Odsetki Umowne” (k. 64v).

A. Z. dokonał jedenastu wpłat na rzecz pożyczkodawcy.

Środki uiszczone przez pozwanego wpłynęły na rachunek pożyczkodawcy kolejno w dniach:

1) 15 kwietnia 2019 roku – 580 zł,

2) 17 czerwca 2019 roku – 1160 zł,

- 3) 16 października 2019 roku – 1000 zł,
- 4) 30 stycznia 2020 roku – 291 zł,
- 5) 6 marca 2020 roku – 400 zł,
- 6) 24 kwietnia 2020 roku – 200 zł,
- 7) 11 sierpnia 2020 roku – 150 zł,
- 8) 30 grudnia 2020 roku – 100 zł,
- 9) 21 stycznia 2021 roku – 100 zł,
- 10) 12 lutego 2021 roku – 100 zł,
- 11) 11 marca 2021 roku – 100 zł

(k. 69 – zestawienie wpłat, niekwestionowane przez pozwanego).

O ile jeszcze w czerwcu 2019 roku pozwany dokonał wpłaty kwoty odpowiadającej sumie rat za maj i czerwiec 2019 roku, o tyle późniejsze wpłaty były nieregularne i nie odpowiadały wysokości bieżących i zaległych rat pożyczki.

Z powyższego zestawienia nie wynika, w jaki sposób zostały zarachowane wpłaty dokonane przez pozwanego. Sąd Rejonowy nie analizował również zagadnienia właściwego zarachowania wpłat.

Nie są również prawidłowe ustalenia Sądu pierwszej instancji dotyczące okoliczności zawarcia przez pozwanego umowy pożyczki, a mianowicie co do tego, że pozwany znajdował się w trudnej sytuacji finansowej, wręcz „spirali zadłużenia”. Sąd Rejonowy nie wyjaśnił bliżej, w jaki sposób rozumie przytoczone wyrażenie, pochodzące raczej z języka potocznego, niż z dziedziny prawa lub ekonomii, jednak należy wskazać, że ustaleń w tym zakresie Sąd dokonał jedynie na podstawie twierdzeń (wyjaśnień pozwanego), który na ich potwierdzenie nie przedstawił żadnych dowodów. Wprawdzie powód nie wypowiedział się co do wyjaśnień złożonych przez pozwanego na rozprawie w dniu 8 marca 2021 roku, a stosownie do przepisu art. 230 k.p.c., gdy strona nie wypowie się co do twierdzeń strony przeciwnej o faktach, sąd może fakty te uznać za przyznane, jednak może to nastąpić przy uwzględnieniu wyników całej rozprawy.

W rozpoznawanej sprawie pozwany nie złożył odpowiedzi na pozew. Pierwsze twierdzenia przytoczył dopiero na rozprawie. Pozwany nie wskazał na jaki cel potrzebował gotówki i w jaki sposób ją wykorzystał. Pozwany nie wskazywał przy tym dokładnie w czym miałyby się wyrażać jego trudna sytuacja finansowa. Wskazał jedynie ogólnikowo, że miał już zaciągnięty kredyt w banku i nie miał zdolności kredytowej (k. 57v). Nie wiadomo jednak w jakim banku pozwany miał zaciągnięty kredyt, w jakiej kwocie, na jaki cel, czy miał trudności z jego spłatą, czy też nie.

Nie ma zatem podstaw proceduralnych do ustalenia, że w chwili zawierania umowy pożyczki z powodem pozwany znajdował się w trudnej sytuacji finansowej.

Tylko ubocznie należy wskazać, że sama tylko sytuacja osobista lub majątkowa konsumenta zawierającego umowę nie jest okolicznością, która może decydować o tym, że konkretne postanowienia umowy będą stanowić niedozwolone postanowienia umowne w znaczeniu prawnym. Z punktu widzenia oceny, o jakiej mowa w przepisie art. 385¹ § 1 k.c., punktem wyjścia jest konkretna treść umowy, nie zaś motywacja, jaką kierował się konsument, zawierając umowę, czy też sytuacja życiowa, w jakiej się znajdował, zawierając umowę.

÷

Należy przypomnieć, że na etapie wniesienia pozwu, ale również na etapie wniesienia pisma procesowego z dnia 31 marca 2021 roku, nie było dokładnie wiadomo, jakiego rodzaju roszczenia składają się na kwotę 18140 zł. Nie było

również wiadomo, w jaki sposób została obliczona przez powoda kwota 25,81 zł stanowiąca sumę kwot odsetek za fakt opóźnienia w zapłacie rat, w szczególności powód nie wskazał, od jakich konkretnie kwot i za jakie konkretnie okresy kalendarzowe obliczył te odsetki. Ma to istotne znaczenie chociażby dlatego, że odsetki za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego powstają osobno za każdy dzień opóźnienia i stają się wymagalne osobno za każdy dzień opóźnienia³.

Jak już wyżej wyjaśniono, z umowy pożyczki wynikało kilka różnych roszczeń, których sumę można zbiorczo określić jako „kapitał” pożyczki ujęty w kolumnie trzeciej „Harmonogramu spłat”. Są to:

- a)** roszczenie o zwrot pożyczki w kwocie **9000 zł**,
- b)** roszczenie o zapłatę opłaty przygotowawczej w kwocie **129 zł**,
- c)** roszczenie o zapłatę wynagrodzenia prowizyjnego w kwocie **7771 zł**,
- d)** roszczenie o zapłatę wynagrodzenia w kwocie **1100 zł** z tytułu przyznania na wniosek pożyczkobiorcy (...), o którym mowa w punkcie 15 umowy (punkt 1.4 umowy).

Z treści pozwu i pisma z dnia 31 marca 2021 roku nie wynikało dokładnie, których ze wskazanych wyżej roszczeń i w jakiej wysokości powód dochodzi w rozpoznawanej sprawie w ramach roszczenia wekslowego. Sąd Rejonowy nie podjął próby wyjaśnienia tej kwestii.

Pismo procesowe powoda z dnia 31 marca 2021 roku również nie daje odpowiedzi na powyższe pytanie. Należy przy tym zwrócić uwagę, że chociaż we wskazanym piśmie procesowym powód zawarł oświadczenie o częściowym cofnięciu pozwu, to jest co do żądania obejmującego kwotę 1441 zł, to w rzeczywistości nie wiadomo, o jakie żądanie lub żądania chodzi, czyli jaka była wysokość i podstawa faktyczna żądania lub żądań, w zakresie których zostało złożone oświadczenie o częściowym cofnięciu pozwu.

Wyrokiem z dnia 28 maja 2021 roku Sąd Rejonowy zasądził kwotę **7828 zł**, stanowiącą prostą różnicę matematyczną pomiędzy kwotą **12009 zł** a kwotą **4181 zł**.

Z wypowiedzi Sądu Rejonowego wynika, że kwota **12009 zł** stanowi sumę:

- 1)** kwoty pożyczki wypłaconej pozwanej – **9000 zł**,
- 2)** odsetek umownych (kapitałowych) – **2280 zł** (za cały okres, na jaki pożyczka została udzielona),
- 3)** opłaty przygotowawczej – **129 zł**.

Kwota **4181 zł** stanowiła sumę wpłat dokonanych przez pozwanego, przy czym, jak już wyżej wskazano, wpłaty te obejmowały ujęte w „Harmonogramie spłat” raty pożyczki, w których zawierał się zarówno „kapitał”, jak i odsetki kapitałowe. Jest przy tym niemal pewne, że w ramach „kapitału” wpłaty obejmowały również wynagrodzenie prowizyjne powoda.

Zasądzając kwotę **7828 zł**, stanowiącą prostą różnicę opisanych wyżej kwot, Sąd Rejonowy w ogóle nie wskazał z jakiego dokładnie tytułu (roszczenia) lub więcej niż jednego tytułu (roszczeń) zasądził tę kwotę. Nie wiadomo przy tym, czy i w jakim zakresie zasądzona kwota odpowiada roszczeniom objętym wekslem oraz roszczeniom dochodzonym przez powoda w rozpoznawanej sprawie (powód nie dochodził zapłaty całej kwoty, na którą weksel został wystawiony, a weksel nie obejmował całości pierwotnego zadłużenia).

Odpowiednio dotyczy to rozstrzygnięcia o umorzeniu postępowania (pkt I wyroku) oraz rozstrzygnięcia oddalającego powództwo (pkt III wyroku). W tym ostatnim rozstrzygnięciu mieści się przy tym prawdopodobnie rozstrzygnięcie oddalające powództwo o zapłatę kwoty 25,81 zł z tytułu odsetek za opóźnienie, co do którego Sąd Rejonowy w ogóle nie poczynił żadnych ustaleń faktycznych. Wskazać przy tym należy, że kwota tych odsetek, zgodnie z twierdzeniami

powoda, liczona była od rat wskazanych w „Harmonogramie”, które obejmowały nie tylko wierzytelności z tytułu kosztów pożyczki takich jak prowizja oraz opłata za (...), co do których Sąd Rejonowy uznał postanowienia umowy za niedozwolone postanowienia umowne, ale przede wszystkim wierzytelność o zwrot środków wypłaconych pozwanemu tytułem pożyczki.

÷

Całokształt przytoczonych wyżej argumentów uzasadnia ocenę, że Sąd Rejonowy nie rozpoznał istoty sprawy. W szczególności:

1. Sąd Rejonowy nie wyjaśnił, jakich roszczeń wynikających ze stosunku podstawowego i w jakiej wysokości powód dochodzi w rozpoznawanej sprawie w ramach roszczenia wekslowego.

2. Sąd Rejonowy nie poczynił ustaleń, w jakim zakresie zobowiązanie pozwanej zostało faktycznie wykonane. Jak już wyżej wskazano, pozwany dokonał jedenastu wpłat – część przed wniesieniem pozwu, w tym część przed wypełnieniem weksla, i część po wniesieniu pozwu.

Sąd nie ustalił, jakie konkretnie należności wynikające z umowy pożyczki obejmowały konkretne raty wskazane w (...), w szczególności w jaki sposób określona została płatność należności z tytułu kosztów w postaci:

a) opłaty przygotowawczej w kwocie **129 zł**,

b) wynagrodzenia prowizyjnego w kwocie **7771 zł**,

c) wynagrodzenia w kwocie **1100 zł** z tytułu przyznania na wniosek pożyczkobiorcy (...), o którym mowa w punkcie 15 umowy (punkt 1.4 umowy).

Sąd Rejonowy ograniczył się jedynie do wyliczenia prostej różnicy pomiędzy kwotą, która – według Sądu Rejonowego – należałaby się powodowi na podstawie umowy, a kwotą wpłaconą przez pozwanego.

W szczególności nie wiadomo, czy należności ze wskazanych wyżej tytułów znajdowały się we wszystkich ratach wskazanych w (...) i w jakiej części, czy też tylko w niektórych ratach, których konkretnie i w jakiej części.

3. Sąd Rejonowy nie dokonał jakichkolwiek ustaleń co do zasadności dochodzenia kwoty 25,81 zł z tytułu odsetek za fakt opóźnienia. Wprawdzie nie jest to duża kwota, jednak należało ocenić zasadność żądania z tego tytułu, mając w szczególności na względzie okoliczność, że część terminów płatności rat wskazanych w (...) przypadła na dni ustawowo wolne od pracy lub soboty (art. 115 k.c. w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 stycznia 2017 roku). W umowie pożyczki terminy płatności wszystkich 36 rat określono na dwudziesty pierwszy dzień kolejnego miesiąca od kwietnia 2019 roku do marca 2021 roku.

4. Sąd Rejonowy nie zwrócił w ogóle uwagi, że w związku z wypowiedzeniem umowy przez pożyczkodawcę odsetki kapitałowe przysługiwały pożyczkodawcy wyłącznie za czas do upływu terminu wypowiedzenia umowy, nie zaś za cały okres, na który pożyczka została udzielona. Tymczasem z wyliczeń powoda wynika, że weksel wypełniony został również w zakresie świadczenia obejmującego odsetki kapitałowe za czas po wypowiedzeniu umowy i części świadczenia z tego tytułu powód dochodzi prawdopodobnie w rozpoznawanej sprawie.

5. Nie jest uzasadnione stanowisko Sądu pierwszej instancji, że nie powstały wierzytelności powoda o zapłatę pozaodsetkowych kosztów pożyczki w postaci prowizji oraz opłaty za uprawnienia objęte tak zwanym (...).

÷

W ocenie Sądu Okręgowego dokonane przez Sąd Rejonowy ustalenia faktyczne nie pozwalają na ocenę, że postanowienia umowy pożyczki z dnia 11 marca 2019 roku zastrzegające koszty pożyczki w postaci prowizji za

udzielenie pożyczki oraz opłaty za uprawnienia objęte tak zwanym (...), są niedozwolonymi postanowieniami umownymi lub też są nieważne.

W tym miejscu należy przypomnieć treść przepisu art. 720 § 1 k.c. określającego istotne postanowienia umowy pożyczki:

„Przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości”.

Z powołanego przepisu jednoznacznie wynika, że umowa pożyczki może być zarówno czynnością prawną odpłatną, jak i nieodpłatną. Dotyczy to zarówno pożyczki pieniężnej, jak również pożyczki rzeczy oznaczonych co do gatunku.

Oznacza to, że zapłata wynagrodzenia za udzielenie pożyczki nie należy do istoty umowy pożyczki. Przepisy Kodeksu cywilnego regulujące umowę pożyczki nie określają ani formy wynagrodzenia za udzielenie pożyczki ani też jego wysokości.

Przepisy ogólne Kodeksu cywilnego określają jedynie maksymalną wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej:

a) art. 359 § 2¹ k.c., jeżeli są to odsetki kapitałowe oraz

b) art. 481 § 2¹ k.c., jeżeli są to odsetki za opóźnienie.

Chociaż Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił, że zawierając w dniu 11 marca 2019 roku umowę pożyczki powód (pożyczkodawca) działał w ramach prowadzenia przez siebie działalności gospodarczej, a pozwany (pożyczkobiorca) był konsumentem w znaczeniu określonym przez przepis art. 22¹ k.c., to jednak nie nadał właściwego znaczenia temu, że w rozpoznawanej sprawie miały zastosowanie, oprócz przepisów Kodeksu cywilnego, przepisy ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim. Do oceny ważności i skuteczności umowy pożyczki mają zastosowanie przepisy tej ustawy w brzmieniu obowiązującym w dniu zawarcia umowy pożyczki, to jest w dniu 11 marca 2019 roku.

Z przepisów ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim wprost wynika, że w związku z zawarciem umowy o kredyt konsumencki konsument może być zobowiązany nie tylko do zapłaty oprocentowania, ale także innych kosztów związanych z udzieleniem lub spłatą kredytu konsumenckiego (wniosek wynikający chociażby z przepisu art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy).

Przepis art. 5 pkt 6 ustawy z dnia 12 maja 2011 roku, w brzmieniu obowiązującym w dniu 11 marca 2019 roku, wprost określa, że całkowity koszt kredytu, to wszelkie koszty, które konsument jest zobowiązany ponieść w związku z umową o kredyt, w szczególności:

a) odsetki, opłaty, prowizje, podatki i marże jeżeli są znane kredytodawcy oraz

b) koszty usług dodatkowych, w szczególności ubezpieczeń, w przypadku gdy ich poniesienie jest niezbędne do uzyskania kredytu lub do uzyskania go na oferowanych warunkach

- z wyjątkiem kosztów opłat notarialnych ponoszonych przez konsumenta.

Zgodnie z art. 5 pkt 6a ustawy z dnia 12 maja 2011 roku, w brzmieniu obowiązującym w dniu 11 marca 2019 roku, pozaodsetkowe koszty kredytu to wszystkie koszty, które konsument ponosi w związku z umową o kredyt konsumencki, z wyłączeniem odsetek.

Z powołanych przepisów jednoznacznie wynika, że odsetki kapitałowe mogą nie stanowić jedyne go kosztu odpłatnej umowy o kredyt konsumencki, a co więcej, nie stanowią jedynej postaci wynagrodzenia kredytodawcy za

udzielenie kredytu. Z przepisu art. 5 pkt 6 ustawy o kredyt konsumencki wyraźnie wynika, że do kosztów kredytu konsumenckiego należą opłaty, prowizje i marże, które konsument jest zobowiązany ponieść w związku z umową o kredyt.

Prowizja jest swoistym wynagrodzeniem za udzielenie kredytu konsumenckiego. Prowizja taka ma inny charakter niż odsetki kapitałowe i, jeżeli strony w umowie nie postanowiły inaczej, pozostaje bez związku z czasem obowiązywania umowy.

Skoro sama ustawa przewiduje możliwość pobrania od konsumenta prowizji w związku z udzieleniem mu kredytu konsumenckiego, w szczególności kredytu mającego postać pożyczki pieniężnej, to nie jest możliwe uznanie, że postanowienie umowne zastrzegające prowizję za udzielenie kredytu lub inne równoważne świadczenie jest postanowieniem sprzecznym z prawem w znaczeniu określonym przez przepis art. 58 § 1 k.c. lub postanowieniem sprzecznym z zasadami współżycia społecznego w znaczeniu określonym przez przepis art. 58 § 2 k.p.c.

Pozostaje natomiast do rozważania, czy zastrzeżenie w umowie z dnia 11 marca 2019 roku prowizji miało na celu obejście ustawy, a mianowicie obejście przepisu art. 359 § 2¹ k.c. dotyczącego wysokości kapitałowych odsetek maksymalnych.

Obowiązek uiszczenia oraz wysokość prowizji zastrzeżonej w umowie z dnia 11 marca 2019 roku nie są uzależnione od czasu trwania kredytowania.

Jak już wyżej wskazano, odsetki kapitałowe nie są jedyną formą wynagrodzenia za korzystanie z kapitału wypłaconego konsumentowi na podstawie umowy o kredyt konsumencki. W związku z zawarciem umowy kredytu konsumenckiego mogą zostać zastrzeżone prowizje, opłaty, czy marże.

Błędne jest stanowisko, że odsetki maksymalne obowiązujące w czasie udzielenia pożyczki powinny stanowić punkt odniesienia przy ustalaniu możliwych maksymalnych kosztów pożyczki. Stanowisku temu przeczy już tylko treść przepisów art. 5 pkt 6-8 i art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim. W szczególności należy wskazać, że ustawa ta określa maksymalną wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu (art. 36a – art. 36d).

Z powyższych przepisów nie wynika, aby odsetki maksymalne obowiązujące w czasie udzielenia kredytu konsumenckiego miały stanowić punkt odniesienia przy ustalaniu możliwych maksymalnych kosztów tego kredytu.

Powyższe rozważania należy odnieść odpowiednio do przewidzianych w umowie pożyczki opłat dodatkowych za świadczenia składające się na (...). Zwrócić przy tym należy, że chociaż wysokość wynagrodzenia za uprawnienia wynikające z postanowień umownych składających się na tak zwany (...) (i to w najszerszym ujęciu – (...)) jest wysoka, to po pierwsze, zawarcie umowy w tej części było całkowicie dobrowolne, niezależne od zawarcia zasadniczej umowy pożyczki, a ponadto uprawnienia pożyczkobiorcy wynikające z tych postanowień nie są iluzoryczne i mają konkrety wymiar majątkowy.

Zgodnie z art. 5 pkt 7 i 8 ustawy z dnia 12 maja 2011 roku, w brzmieniu obowiązującym w dniu 11 marca 2019 roku:

- całkowita kwota kredytu to maksymalna kwota wszystkich środków pieniężnych nieobjętych kredytowanymi kosztami kredytu, które kredytodawca udostępnia konsumentowi na podstawie umowy o kredyt, a w przypadku umów, dla których nie przewidziano tej maksymalnej kwoty, suma wszystkich środków pieniężnych nieobjętych kredytowanymi kosztami kredytu, które kredytodawca udostępnia konsumentowi na podstawie umowy o kredyt;

- całkowita kwota do zapłaty przez konsumenta to suma całkowitego kosztu kredytu i całkowitej kwoty kredytu.

Wyodrębnienie w umowie z dnia 11 marca 2019 roku całkowitej kwoty pożyczki (9000 zł), całkowitego kosztu pożyczki (k. 64v) oraz całkowitej kwoty do zapłaty (20880) (k. 64), stanowiło wykonanie przepisów ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim (w brzmieniu obowiązującym w dniu zawarcia umowy pożyczki).

÷

Nie jest również trafne stanowisko Sądu pierwszej instancji, że omawiane postanowienia umów pożyczek są niedozwolonymi postanowieniami umownymi w znaczeniu określonym przez przepis art. 385¹ k.c.

Z przepisu art. 385¹ § 1 zd. 1 k.c. wynika, że postanowienie umowy niezgodnione indywidualnie, aby mogło być uznane za niedozwolone postanowienie umowne w znaczeniu prawnym, musi odpowiadać wszystkim przesłankom wymienionym w powołanym przepisie⁴, a mianowicie:

- a)** postanowienie musi kształtować prawa lub obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami,
- b)** postanowienie musi naruszać interesy konsumenta,
- c)** naruszenie interesów konsumenta musi być rażące.

Z przepisu art. 385¹ § 1 zd. 1 k.c. wynika zatem jednoznacznie, że sam fakt, iż dane postanowienie umowne jest w jakikolwiek sposób niekorzystne dla konsumenta nie oznacza jeszcze, że może być uznane za niedozwolone postanowienie umowne.

Oczywiście błędne jest przytaczane niekiedy stanowisko, że ocena, czy dane postanowienie umowne ma charakter nieuczciwy, powinna być dokonana przy uwzględnieniu kryterium korzyści płynących z tego postanowienia dla konsumenta i opierać się na założeniu, że jeżeli konsument byłby w lepszej sytuacji, gdyby konkretnego postanowienia nie było, należy przyjąć, że ma ono charakter nieuczciwy.

Kierując się powyższym kryterium, należałoby przyjąć, że każde postanowienie umowne przewidujące oznaczone obowiązki dla konsumenta jest postanowieniem nieuczciwym. Oczywiście bezzasadność takiej tezy nie wymaga bliższego uzasadniania. Wskazać jedynie należy, że w świetle wskazanego wyżej kryterium przedsiębiorca byłby pozbawiony możliwości zamieszczenia w umowie postanowień przewidujących uprawnienie zwrotu chociażby symbolicznych kosztów zawarcia i wykonania umowy, czy też postanowień przewidujących uprawnienie wypowiedzenia umowy pożyczki lub kredytu przed upływem terminu, na jaki została zawarta.

Przepis art. 36a ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim określający maksymalną wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu oczywiście nie wyklucza możliwości zastosowania w konkretnym wypadku przepisu art. 385¹ § 1 k.c. do oceny postanowień umowy kredytu konsumenckiego zastrzegających obowiązek poniesienia przez konsumenta oznaczonych pozaodsetkowych kosztów kredytu⁵, jednak nie oznacza to, że każde postanowienie umowne przewidujące koszt kredytu danego rodzaju jest niedozwolonym postanowieniem umownym lub też, że kredytodawca ma obowiązek wykazania każdorazowo rzeczywistego kosztu zawarcia i wykonania umowy.

W rozpoznawanej sprawie nie można uznać, że omawiane postanowienia umowne są niedozwolonymi postanowieniami umownymi.

Łączna wysokość zastrzeżonej w umowie prowizji i innych opłat nie przekracza maksymalnej wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu obliczonych według wzoru wskazanego w art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim.

Po drugie należy zwrócić uwagę, że umowa pożyczki z dnia 11 marca 2019 roku nie była pożyczką krótkoterminową, lecz została zawarta na okres trzydziestu sześciu miesięcy, czyli trzech lat. Zastrzeżona prowizja nie może zatem zostać uznana za nadmierną w stosunku do okresu kredytowania, pomijając już fakt, że razem z innymi pozaodsetkowymi kosztami kredytu nie przekracza granicy wyznaczonej przez przepis art. 36a ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim.

Ustawodawca nie określa zamkniętego katalogu pozaodsetkowych kosztów, jakie mogą zostać zastrzeżone w umowie o kredyt konsumencki, jak również nie odnosi przepisu art. 36a ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim do kosztów pozaodsetkowych ściśle oznaczonego rodzaju. Określa jedynie maksymalną wysokość kosztów pozaodsetkowych.

Z uzasadnienia projektu ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 roku o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r. poz. 1357), na podstawie której w ustawie z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2014 r. poz. 1497, 1585 i 1662) dodane zostały między innymi przepisy art. 36a – art. 36d, wynika, że wprowadzenie rozwiązań zawartych w tych ostatnich przepisach uwzględnia szacunkowe koszty pożyczek i kredytów krótkoterminowych i długoterminowych ponoszone przez przedsiębiorców w związku z udzielaniem tych pożyczek i kredytów.

Powyższe rozwiązania uwzględniają okoliczność, że przy zawieraniu konkretnej umowy pożyczki (kredytu) nie jest ani możliwe, ani celowe określenie konkretnych kosztów przedsiębiorcy związanych z zawarciem konkretnej umowy. Może to nastąpić jedynie szacunkowo, a regulacje ustawowe określają jedynie maksymalną wysokość tych kosztów.

Ze względu na treść przepisów art. 36a – art. 36c ustawy o kredycie konsumenckim nie jest uzasadnione wymaganie, aby dochodząc roszczeń wynikających z konkretnej umowy pożyczki (kredytu) przedsiębiorca udzielający pożyczki (kredytu) wykazywał rodzaj i wysokość kosztów poniesionych w związku z zawarciem konkretnej umowy. Pomijając już okoliczność, że ustalenie takich kosztów miałyby i tak do pewnego stopnia charakter szacunkowy (choćby ze względu na to, że w danym dniu konkretny przedsiębiorca mógł zawrzeć wiele umów o kredyt konsumencki), to dowodzenie wysokości tych kosztów musiałoby się wiązać każdorazowo z czasochłonnym, a przede wszystkim kosztownym postępowaniem dowodowym, co nie leży w interesie żadnej ze stron umowy. W szczególności należy podkreślić, że w razie uwzględnienia powództwa konsument musiałby zostać obciążony kosztami postępowania dowodowego, których wysokość byłaby z reguły znaczna, niejednokrotnie w stopniu nieproporcjonalnie wyższym niż kwota kredytu konsumenckiego, chociażby z uwagi na konieczność przeprowadzania dowodów wymagających wiadomości specjalnych.

Zwrócić także należy uwagę, że okoliczność, iż pozwany konsument, zawierając umowę nie uznaje określonych postanowień umowy za niedozwolone, nie jest całkowicie bez znaczenia przy ocenie tych postanowień z punktu widzenia przepisu art. 385¹ k.p.c., zwłaszcza w tych wypadkach, w których kwestią bardzo oceną jest to, czy dane postanowienie narusza interesy konsumenta i czy czyni to rażąco.

W stanie faktycznym rozpoznawanej sprawy nie można uznać, że postanowienia umowy pożyczki przewidujące obowiązek zapłaty należności z tytułu kosztów pożyczki kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy.

Oczywiste jest, że działalność powoda, jako przedsiębiorcy, jest działalnością gospodarczą, a więc z założenia działalnością nastawioną na osiąganie zysku. Do istoty efektywnego prowadzenia działalności gospodarczej należy założenie, aby przychody z tej działalności pokrywały ponoszone koszty.

Oczywiste jest również, że prowadzenie działalności gospodarczej polegającej na udzielaniu pożyczek i kredytów pieniężnych łączy się z ponoszeniem różnego rodzaju kosztów, z których część może być związana bezpośrednio z wykonywaniem przez ubezpieczyciela oznaczonych umów danego rodzaju, a część tylko pośrednio. Ze swojej istoty koszty o charakterze pośrednim mogą być skalkulowane tylko ryczałtowo, zarówno gdy chodzi o ich rodzaj, jak i wysokość.

Z oczywistych względów nie jest możliwe przewidzenie wszystkich skutków prawnych zawartej umowy, jakie mogą wystąpić w przyszłości, w szczególności wszystkich kosztów działalności w przyszłości, zarówno związanych z daną umową (bezpośrednio i pośrednio), jak i niezwiązanych.

Chociaż postanowienia przewidujące obowiązek uiszczenia przez pożyczkobiorcę różnego rodzaju opłat są niekorzystne ekonomicznie dla pożyczkobiorcy, tak jak każde postanowienie umowne przewidujące dla dłużnika

obowiązek spełnienia określonego świadczenia pieniężnego, to ze względu na długi okres, na który pożyczka została udzielona, nie można uznać, że zastrzeżenie tych opłat rażąco narusza interes konsumenta. Należy zwrócić również uwagę, że pobranie wskazanych kosztów było rozłożone w czasie, prawdopodobnie na okres 3 lat, ze szczególnymi rozwiązaniami w razie wcześniejszego rozwiązania umowy przez konsumenta lub ustania umowy z innych przyczyn.

÷

Mając na uwadze powyższe rozważania, na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. Sąd Okręgowy uchylił zaskarżony wyrok w części obejmującej rozstrzygnięcia zawarte w punktach III i IV i w tym zakresie przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu we Włodawie.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy ustali przede wszystkim, jakiego rodzaju roszczeń wynikających ze stosunku podstawowego, a objętych wekslem, powód dochodził w rozpoznawanej sprawie. Istotne będzie również określenie, w jakim zakresie postępowanie w rozpoznawanej sprawie zostało umorzone (rozstrzygnięcie zawarte w pkt I wyroku, które jest prawomocne), w jakim zakresie Sąd uwzględnił już powództwo lub również orzekł ponad żądanie (pkt II wyroku, które jest prawomocne) i w jakim zakresie powództwo zostało oddalone.

Sąd Rejonowy poczyni ustalenia, w jakim zakresie zobowiązanie pozwanego zostało faktycznie wykonane, mając z jednej strony na uwadze terminy płatności roszczeń dochodzonych przez powoda, a z drugiej terminy, wysokość i rodzaj świadczeń spełnionych faktycznie przez pozwanego.

Nie powtarzając w tym miejscu argumentacji ze wcześniejszej części uzasadnienia, należy ją jedynie uzupełnić o stwierdzenie, że zasady zarachowywania wpłat dokonywanych przez pożyczkobiorcę określało postanowienie zawarte w punkcie 2.5 umowy pożyczki. W szczególności należy zwrócić uwagę, że wpłaty były zarachowywane w ramach danej raty, poczynając od rat zaległych najwcześniej, a w ramach danej raty kolejno na kwotę „kapitału” i odsetki kapitałowe. Zarachowanie nie polegało natomiast na zaliczaniu wpłat według kolejności wyznaczonej rodzajem należności wynikającej z umowy pożyczki: zwrot pożyczki, odsetki za opóźnienie, opłata przygotowawcza, opłata za (...), odsetki kapitałowe, prowizja. Odrębną kwestią, podlegającą ustaleniu przez Sąd pierwszej instancji, są terminy płatności roszczeń z tytułu wskazanych w umowie pozaodsetkowych kosztów kredytu.

Sąd Rejonowy dokona analizy zasadności żądania kwoty 25,81 zł z tytułu odsetek za fakt opóźnienia, mając w szczególności na uwadze treść przepisu art. 115 k.c.

Sąd Rejonowy oceni również czy i w jakim zakresie dla rozstrzygnięcia sprawy będzie miała okoliczność, że wyrok z dnia 28 maja 2021 roku uprawomocnił się w części niezaskarżonej (art. 363 § 3 k.p.c., art. 365 § 1 k.c., art. 366 k.c.).

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy będzie miał również na uwadze treść przepisów art. 48 w zw. z art. 103 ustawy – Prawo wekslowe, z których wynika, że od niezapłaconej w terminie sumy wekslowej posiadacz weksła własnego wystawionego i płatnego w Polsce może domagać się ustawowych odsetek za opóźnienie, nie zaś odsetek w wyższej wysokości.

÷

Nie są uzasadnione zarzuty przytoczone w punktach 1 i 6 części wstępnej apelacji. Jak już wyżej wyjaśniono, w sprawach, w których powód dochodzi roszczeń z weksla przeciwko konsumentowi, konieczne jest rozpoznanie sprawy również w kontekście stosunku podstawowego uzasadniającego istnienie i zakres roszczenia wynikającego z tego stosunku, a zabezpieczonego przez wystawienie weksla, w szczególności weksla niezupełnego w chwili wystawienia, jeżeli pozwanym (dłużnikiem) jest konsument, a powodem (wierzycielem) przedsiębiorca, i roszczenie wynika z prowadzonej przez powoda działalności gospodarczej. Należy przy tym wskazać, że dotyczy to w szczególności wypadku, w którym powodem (wierzycielem) jest remitent, czyli pierwszy wierzyciel wekslowy.

Skoro niezależnie od rodzaju zarzutów podniesionych przez pozwanego konsumenta w sprawie cywilnej, w której podstawą faktyczną powództwa jest weksel zabezpieczający roszczenia kredytodawcy z umowy o kredyt

konsumencki, sąd powinien z urzędu co najmniej wyjaśnić, jakich roszczeń wynikających ze stosunku podstawowego, a zabezpieczonych wekslem, powód dochodzi w tej sprawie, to należy uznać, że nie jest aktualne tradycyjne stanowisko, iż to na pozwanym spoczywa w takim wypadku ciężar dowodu, iż nie istnieje wierzytelność wynikająca ze stosunku podstawowego zabezpieczona wekslem.

*

Na podstawie art. 108 § 2 k.p.c. Sąd Okręgowy pozostawił Sądowi pierwszej instancji rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

Tylko bocznie należy wskazać, że nawet biorąc pod uwagę treść rozstrzygnięć, jakie zostały zawarte w punktach I-III wyroku z dnia 28 maja 2021 roku, rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu, zawarte w punkcie IV tego wyroku, było nieprawidłowe. Pomijając wypadki wynikające z przepisów szczególnych (art. 104 k.p.c., art. 104¹ k.p.c., art. 182 § 4 k.p.c.), rozstrzygnięcie o wzajemnym zniesieniu kosztów procesu w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań może zapaść tylko wówczas, gdy wynik stosunkowego rozdzielenia tych kosztów jest bliski lub równy 0 zł. Sam fakt, że powództwo zostało uwzględnione w około połowie, nie stanowi jeszcze wystarczającej podstawy do wydania rozstrzygnięcia znoszącego wzajemnie koszty procesu. Widoczne jest to w sposób szczególny w rozpoznawanej sprawie, w której pozwany nie poniósł kosztów procesu w znaczeniu określonym przez przepisy art. 98 § 1, 2 i 3 k.p.c.

*

Z tych wszystkich względów i na podstawie powołanych wyżej przepisów Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku.

1 Przytoczono dosłowne brzmienie zarzutów i wniosków apelacyjnych, to jest z zachowaniem zastosowanej przez powoda pisowni i interpunkcji.

2 Por.: wyrok SN z dnia 23 września 1998 roku, II CKN 897/97, OSN C 1999, z. 1, poz. 22; wyrok SN z dnia 23 września 1998 roku, II CKN 895/97, Lex nr 35067; wyrok SN z dnia 12 lutego 2002 roku, I CKN 486/00, Lex nr 54355; wyrok SN z dnia 12 września 2002 roku, IV CKN 1298/00, Lex nr 80271; wyrok SN z dnia 11 października 2002 roku, I CKN 1063/00, Lex nr 515435; wyrok SN z dnia 21 października 2005 roku, III CK 161/05, Lex nr 178635; wyrok SN z dnia 27 marca 2008 roku, II UK 86/07, Lex nr 461645; wyrok SN dnia 17 kwietnia 2008 roku, II PK 291/07, Lex nr 837059; wyrok SN z dnia 13 stycznia 2010 roku, II CSK 239/09, Lex nr 560847; wyrok SN z dnia 11 sierpnia 2010 roku, I CSK 661/09, Lex nr 737251; wyrok SN z dnia 26 stycznia 2011 roku, IV CSK 299/10, Lex nr 784969; postanowienie SN z dnia 3 czerwca 2011 roku, III CSK 330/10, Lex nr 885041.

3 Por.: uchwałę SN z dnia 5 kwietnia 1991 roku, III CZP 20/91, OSN C 1991, z. 10-12, poz. 120 i uchwałę SN z dnia 5 kwietnia 1991 roku, III CZP 21/91, OSN C 1991, z. 10-12, poz. 121.

4 Por. uzasadnienie wyroku SN z dnia 7 listopada 2019 roku, IV CSK 13/19, Lex nr 2741776.

5 Por. na przykład: uchwała SN z dnia 27 października 2021 roku, III CZP 43/20; uchwała SN z dnia 26 października 2021 roku, III CZP 42/20.